УТВЪРЖДАВАМ,

ЗАМ.-РЕКТОР ПО НИД: /п/

/доц. д-р Мария Воденичарова/

ИЗПИТНА ПРОГРАМА

за конкурс за докторантура в УНСС

по научна специалност "Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (Финансов контрол)”

Настоящата изпитна програма за конкурсен изпит по научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (Финансов контрол)“ е разработена в съответствие с Правилника за прием на докторанти на УНСС. Тя се състои от две части и обхваща цялата материя, предмет на конкурсния изпит. Първа част обхваща основните изпитни теми и кратък списък с литература. Втората част представя начина на провеждане на конкурсния изпит по специалността и критериите за оценяване на резултатите.

Първа част

1. Насоки в изследването и дефинирането на същността на социалния контрол. Контролът като обществено отношение и функция на управлението. Предмет на социалния контрол – същност и характеристики. Качествата на системите и грешките като предмет на контрола. Методи, принципи и подходи в контрола.

2. Видове и форми на контрол. Същност и класификация. Характеристики на основните и конкретни форми на контрол.

3. Същност, цели, задачи и принципи на независимия финансов одит. Професионална етика и поведение на независимия одитор. Отговорност на одитора относно измами при одита на финансови отчети – видове отговорност.

4. Условия на одиторските ангажименти. Планиране на одита на финансовите отчети. Оценка на рисковете. Ниво на същественост. Одиторски доказателства и използване на твърдения за вярност.

5.Одиторски процедури. Одиторски извадки. Получаване на доказателства относно свързани лица, събития до датата на одиторския доклад, действащо предприятие, приблизителни счетоводни оценки и справедливи стойности. Одиторски доклади върху финансовите отчети и модификации в доклада на независимия одитор.

6. Цели, основополагащи принципи и обхват на одита в публичния сектор. Същност, видове одити, организация на одитната дейност и характеристики на одитния процес при различните видове одити.

7. Системи за финансово управление и контрол. Системата COSO. Цели, задачи и елементи на системите за финансово управление и контрол.

8. Вътрешен одит – цели, задачи и организация. Вътрешен одит в публичния сектор.

9. Данъчно - осигурителен процес и контрол. Общи правила и административни производства. Обезпечаване и събиране на публични вземания. Установяване на данъците и задължителните осигурителни вноски. Подходи и методи при провеждане, документиране и обжалване на ревизии и проверки.

10. Контрол върху корпоративното подоходно облагане. Данъчнозадължени лица и обекти на облагане, видове корпоративни данъци. Данъчни основи и данъчни размери. Организация на данъчни проверки и ревизии.

11. Контрол върху облагането с данък добавена стойност. Данъчен контрол върху регистрация и дерегистрация по ЗДДС. Контрол върху облагането на различните видове доставки. Организация на данъчни проверки и ревизии.

12. Контрол върху осигурителните вноски на лицата, осигуряващи се за всички осигурителни рискове, на самоосигуряващите се лица и на лицата, полагащи труд без трудово правоотношение. Характеристика на лицата. Осигурителен доход. Допълнителни, задължителни и доброволни осигурителни вноски.

13. Структура, историческо развитие и нормативно регулиране на системата за банков контрол в България. Организация на банковия надзор. Специфика на контролната дейност, форми и методи на банковия контрол. Вътрешен банков контрол.

14. Контрол върху кредитния риск и капиталовата адекватност на банките. Видове рискове и особености на контрола върху кредитната технология, големите и вътрешните кредити. Особености на контрола върху структурата на капитала и определянето на капиталовата адекватност.

15. Същност и особености на контрола върху капиталовите пазари. Контрол върху инвестиционните дружества, инвестиционните посредници и фондовата борса. Институционални характеристики на субектите на контрола върху капиталовите пазари.

16. Митнически контрол - форми и методи. Анализ на риска. Българска интегрирана митническа информационна система. Контрол върху облагането с акцизи.

17. Предварителен и последващ контрол в областта на обществените поръчки. Характеристики на контролното въздействие. Органи и правомощия.

18. Характеристики на финансовите измами. Елементи на измамата. Контроли, използвани за разкриване и превенция на измамите.

19. Специфични одитни дейности на средства от ЕС. Сертифициране и верифициране на разходите. Одитна методология.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

А.ОСНОВНА

Асенов Е., Контрол във финансовия сектор.С.2012 год.
Асенов Е., Регулиране и контрол на криптоактиви, 2024
Атанасова Т., Р. Бобев, Данъчен и осигурителен контрол, УНСС, 2012 г.
Динев Д., , Икономическите измами – част I, АПИИ, 2006, част II, ИЕПИ, 2012
Динев М., Контрол и регулиране в социалното управление, УНСС, 2015 г.
Динева, В. Съвременни аспекти на вътрешния одит. София, 2022.
Димов О., Димов О., Европейски митнически контрол, изд. Тракия,С.,2010 г.
Симеонов О., В Касапова, Д.Георгиева, Цв. Станева, Вътрешен контрол и вътрешен одит, С, УИ „Стопанство“ 2013

Петрова Д., Одит в публичния сектор, С., 2004 г.
Павлова М., Обществени поръчки – управление и контрол, ИК на УНСС, 2017 г.
Рачев, Г., Recent Trends in Tax Control, МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ „70 ГОДИНИ ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДЕН ФАКУЛТЕТ НА УНСС“, 2022
Симеонов О., Ламбовска М., Системи за управленски контрол, ИК на УНСС, 2016 г.
Dineva, V., Need-based methodology for using Big Data in financial control functions, Business Management, Economics and Social Sciences, 2021
Ranchev, G., Atanasova, T., Tax control in Bulgaria, UNWE, 2024

Б. НОРМАТИВНИ АКТОВЕ:

Данъчно – осигурителен процесуален кодекс.
Кодекс за социално осигуряване
Кодекс за застраховането
Закон за Сметната палата.
Закон за финансовото управление и контрол в публичния сектор.
Закон за вътрешния одит в публичния сектор.
Закон за държавната финансова инспекция.
Закон за независимия финансов одит.
Закон за корпоративното подоходно облагане.
Закон за данък върху добавената стойност.
Закон за акцизите.
Закон за публично предлагане на ценни книжа.
Закон за митниците.
Закон за БНБ.
Закон за кредитните институции.
Закон за обществените поръчки
Международни стандарти за професионалната практика по вътрешен одит.
Международни одиторски стандарти.
Международно признати одитни стандарти на ИНТОСАИ
Етичен кодекс на професионалните счетоводители.

Втора част

Конкурсният изпит по научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (Финансов контрол)“ се състои от два компонента – писмен и устен, като кандидатите за редовна и задочна докторантура получават отделни оценки за всеки компонент. От своя страна писменият изпит се състои от два модула:

Първи модул: Развиване на писмена тема от изпитната програма

Втори модул: Разработване на научно есе

Целта на първия модул е да се проверят общата подготовка и знания на кандидат-докторантите, които следва да демонстрират базови теоретични знания в областта на финансовия контрол, като спазват следните изисквания:

- Подходящо структуриране на текста;
- Познаване на актуалните научни изследвания и водещи изследователи;
- Представяне на логически аргументирани дефиниции и факти по съответната тема

При оценяване на съответната тема се отчитат нивото на знания в областта на научната специалност, умението за логично и аргументирано изложение, способността за аналитично мислене, употребата на специализирана терминология.

Целта на втория модул е да се даде възможност на кандидат-докторантите да разработят текст с обоснована и аргументирана защита на теза по значим научен проблем. Есето изисква изследване на проблем чрез неговото осмисляне и предполага възможност за самостоятелно творческо мислене, необходимо за бъдещите докторанти. В обем от 300-350 думи кандидатите трябва да изложат собствено виждане или позиция, да посочат аргументи в подкрепа на своята теза или в защита на дадено твърдение. Спецификата на научното есе обхваща:

- Ясно формулирана авторова теза по избрания проблем;
- Спазване на изискванията към научен текст – въведение, аргументация, изводи;
- Излагане на различни гледни точки;
- По-голяма свобода в композиционно отношение и възможен експресивен стил на изложението при спазване нормите на книжовния български език.

Предпоставки за негативна оценка могат да бъдат:

- Несъответствие между тема и съдържание;
- Неясна структура на текста;
- Липса на аргументация при изразяване на лично мнение;
- Баналност, общи фрази;
- Липса на научни термини и понятия.

Писменият конкурсен изпит по специалността продължава четири астрономически часа общо за двата модула.

Примерни образци на теми за есе:

„Осъществяване на контролно въздействие в условията на несиметричност на информацията“
„Възможно ли е повишаване на доверието на обществото към одиторската професия“
„Предварителен „срещу“ последващ контрол при обществените поръчки“
„Банков надзор – криза на доверието“
„Добрият вътрешен контрол – гарант за постигане на целите“
„Законови и икономически аспекти на данъчния контрол“
„Ограничители на ефективността на данъчния контрол“
„Вътрешен контрол: Основните функции на управлението“
„Финансов одит – разлика в очакванията (audit expectation gap)“
„Големи бази данни и вътрешен одит“
„Рисково базиран подход в контрола и одита“
„Търговията с криптоактиви – проблеми на регулирането и контрола“

гр. София

РЪКОВОДИТЕЛ КАТЕДРА
“ФИНАНСОВ КОНТРОЛ”:
/п/